

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה, תש"ט — 1949 *

1. פירושים.

בחוק זה תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס הכנסה, 1947,¹ שתיקרא להלן "הפקודה", וחוק זה ייקרא עם הפקודה כאחד, אלא אם נובעת כוונה אחרת מגופו של ענין.

2. תיקון סעיף 8.

(א) סעיף 8 לפקודה יתוקן כך:

(1) בפסקה (ג) —

(א) במקום המלים "הכנסתה של אגודה שיתופית במידה שהושגה מעיסוק עם חברים": יבוא המלים "הכנסתה של אגודה שיתופית שאינה עושה עסקים אלא עם חבריה";²

(ב) בתנאי המגביל במקום המלים "בתנאי שהנציב העליון רשאי לפטור" יבוא המלים "בתנאי ששר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת רשאי לפטור".

(2) בפסקה (ו) אחרי המלים "אותו מוסד" יוספו מלים אלה: "או מדיווי" דנדה או מרבית שנתקבלה מחברה המנהלת מסחר, מלאכה או עסק, והנמצאת בשליטתו של אותו מוסד".

(3) לאחר פסקה (ז) תיוסף פסקה זו:

(ח) הכנסתו של עיוור החי על יגיע כפיו".

(4) בסופה של פסקה (ט) יוספו מלים אלה: "ופנסיות המשתלמות על ידי אוצר המדינה לאדם כמי שהיה תלוי בפרנסתו בחייל שמת עקב פעולות מלחמה".

(5) במקום פסקה (י) תבוא פסקה זו:

"(י) כל סכום קרן שנתקבל בדרך הענקת פרישה או מוות או פיצויים כוללים על מוות או על חבלות; אולם אם ייראה לנציב, שסכום הענקת פרישה מעבודה עולה על הסכום המקובל במקרים דומים — יהיה פטור ממס רק אותו חלק מסכום ההענקת שיקבע הנציב בהתחשב עם תקופת השירות, גובה השכר, תנאי העבודה, ונסיבות הפרישה.

* הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בהצעות חוק 14 מיום כ"ט בסיון תש"ט (26.6.49), עמ' 147.

¹ ע"ר סס' 1568 מיום 29.8.47, תוס' 1, עמ' 77.

שום דבר האמור בפסקה זו לא יתפרש כמונע כל אדם הרואה את עצמו מקופח על ידי החלטת הנציב מלערער עליה בהתאם לאמור בסעיף 60.

(ב) הוראות פסקה (1) לסעיף-משנה (א) לעיל תקפן יהיה לשנת השומה 1950/51 וממנה ואילך.

3. ביטול זמני של סעיף 11 (1) (י).

בחישוב ההכנסה החייבת במס בשנת השומה 1949/50 לא יותר ניכוי מס רווחי חברות כאמור בסעיף 11 (1) (י) לפקודה.

4. תיקון סעיף 11.

בסעיף 11 (1) לפקודה לאחר פסקה (י) תבוא פסקה זו :
„(י) לגבי כל הוצאת הון, שהוצאה לאחר כ' באדר ב' תש"ח (31 במרס 1948) על ידי בעל תעשייה לחקירות מדעיות לשם פיתוחה או קידומה של תעשייתה, — סך השווה ל-15% מאותה הוצאה, כל שנה, במשך תקופה של 6 שנים, וסך השווה ל-10% מאותה הוצאה בשנה השביעית ; אך לא יותר ניכוי לפי פסקה זו לגבי הוצאה שהושקעה בנכס שהפחתתו ניתנת לניכוי לפי פסקה (ט).“

5. תיקון סעיף 13.

סעיף משנה (2) של סעיף 13 לפקודה יתוקן כך :
(א) במקום המלים „שש השנים הבאות — בזו אחר זו“ יבוא המלים „ארבע השנים הבאות — בזו אחר זו ; ואם סכום אותו הפסד היה כזה, שאי אפשר לעמת את כולו במשך תקופת ארבע השנים כאמור, יותר עימות יתרת הסכום של אותו הפסד במשך שלוש שנים נוספות — בזו אחר זו — אולם רק לעומת הכנסתו מאותו סוג מקור שבו נוצר ההפסד“.

(ב) הסימן (א) בראש התנאי המגביל (א) — יימחק ;
(ג) התנאי המגביל (ב) — יימחק.

6. החלפת סעיף 14.

במקום סעיף 14 לפקודה יבוא סעיף זה :

„14. ניכוי במקרה של תושב ישראל.

בבירור הכנסתו החייבת במס של יחיד שהיה יושב בישראל במשך השנה שקדמה לשנת השומה יותר ניכוי של מאתים וחמישים לירות ; אולם אם הוכח לפקיד השומה, כי מלאו לאותו יחיד 65 שנה לפני ה-1 באפריל של שנת השומה וכי הכנסתו הכוללת, לפני הניכויים על פי סעיף זה והסעיפים 15 ו-16 לפקודה, אינה עולה על 600 לירות, יותר ניכוי נוסף בסכום של 150 לירות ; היתה הכנסתו הכוללת האמורה של יחיד

כזה עולה על 600 לירות ולא עולה על 700 לירות — המס שהוא חייב לשלמו לא יעלה על סכום המצטרף מסכום המס שהיה חייב בו אילו היתה הכנסתו 600 לירות וממחצית סכום הכנסתו העולה על 600 לירות.

7. תיקון סעיף 15.

סעיף 15 לפקודה יתוקן כך :

**(א) בסעיף משנה (1) במקום התנאי המגביל תבוא פסקה זו :
"אולם —**

(א) במקרה של יחיד המוכיח לפקיד השומה כי הכנסתו החייבת במס כוללת הכנסה של אשתו מכל מלאכה, מקצוע, משלח יד או עבודה, יותר ניכוי נוסף בסכום הכנסה זו של אשתו, אולם לא יותר מאשר 250 לירות ;

(ב) במקרה של יחיד המוכיח לפקיד השומה כי הכנסתו החייבת במס כוללת הכנסה מעסק, שאשתו עבדה בו לפחות 6 חדשים בשנה שקדמה לשנת השומה, יותר ניכוי נוסף של 100 לירות ; ניכוי זה יותר רק לגבי יחיד שכל הכנסתו — לפני הניכויים על פי סעיף זה והסעיפים 14 ו-16, — אינה עולה על 1500 לירות.

(ב) בסעיף משנה (2) —

(1) בפסקה הראשונה במקום המלים "יותר ניכוי של שבעים וחמש לירות לכל ילד" יבואו המלים "יותר ניכוי של 75 לירות בעד הילד הראשון, — 100 לירות בעד הילד השני, — 125 לירות בעד הילד השלישי, — 150 לירות בעד כל ילד נוסף, אולם :

(א) במקרה של יחיד שאינו זכאי לניכוי לפי סעיף משנה (1) או הזכאי לניכוי לפי פסקה (א) לסעיף משנה (1) — יותר ניכוי של 150 לירות לכל ילד ;

(ב) במקרה של יחיד הזכאי לניכוי לפי פסקה (ב) לסעיף משנה (1) — יותר ניכוי של 100 לירות בעד הילד הראשון, — 125 לירות בעד הילד השני, — 150 לירות בעד כל ילד נוסף.

(2) בתנאי המגביל במקום המלים : "שבעים וחמש לירות" יבואו המלים "מאה וחמשים לירות".

(ג) במקום סעיף משנה (3) יבוא סעיף משנה זה :

"(3) — בבירור הכנסתו החייבת במס של יחיד המוכיח לפקיד השומה, כי במשך תקופה כל שהיא של השנה שקדמה לשנת השומה היו לו הוצאות לקיומו של בן משפחה נטול-יכולת לקיים את עצמו — יותר ניכוי בסכום הוצאה זו, אולם סכום הניכויים לפי סעיף משנה זה לא יעלה על 100 לירות לגבי בן-משפחה אחד, ועל 150 לירות לגבי שני בני-משפחה או יותר.

לצרכי סעיף משנה זה "בן משפחה" פירושו אב, אם, סב, סבה של אותו יחיד או של בן זוגו.

(ד) במקום סעיף משנה (5) יבוא סעיף משנה זה :

"(5) — בבירור הכנסתו החייבת במס של אדם שניטל 50% או יותר מכושר עבודתו כתוצאה מפצעי מלחמה — יותר ניכוי נוסף של 300 לירות".

8. תיקון סעיף 16.

סעיף 16 לפקודה יתוקן כך :

(א) בסעיף משנה (1) במקום פסקה (א) תבוא פסקה זו :

"(א) ביטח את חייו או את חיי אשתו בחברת ביטוח, או ביטח בפני מחלה את עצמו או מבני משפחתו שבעדם הוא זכאי לניכוי על פי סעיף 15 (1) או 15 (2), או גם זה וגם זה, או";

(ב) בסעיף משנה (1) בפסקה (ג) תבוא המלה "דת" לאחר המלה "תורה";

(ג) בסעיף משנה (2) במקום המלים "חמשה אחווים" יבואו המלים "שבעה וחצי אחוו".

9. תיקון סעיף 16א.

בסוף סעיף 16א לפקודה תיוסף פסקה זו :

"אולם אם ההכנסה החייבת במס לפני הניכויים על-פי הסעיפים 14, 15 ו-16 עולה על 2100 לירות, ייקרא סעיף זה כאילו במקום הביטוי "1200 לירות" בכל מקום שבו הוא מצוי בסעיף זה היה כתוב הביטוי "900 לירות".

10. תיקון סעיף 16ב.

בסעיף 16ב לפקודה תבוא המלה "דת" לאחר המלה "תורה".

11. תיקון סעיף 19.

בסעיף 19 לפקודה, במקום סעיף משנה (ב) והתנאי המגביל יבואו סעיפי משנה אלה :

"(ב) (1) חברה העוסקת בעסקי ביטוח חיים בלבד או בתוספת על עסקי ביטוח כלליים, רואים את רווחיה מעסקי ביטוח חיים כשוים :

(א) לסכום ההכנסה מהשקעות פחות הוצאות ההנהלה (ובכלל זה — דמי עמילות ששולמו פחות דמי עמילות שנתקבלו), או
(ב) לסכום הרווחים שחושבו על פי ההוראות הכלולות בסעיף משנה (א), בשינויים המחוייבים על פי הענין, ומתוך קביעת רזבות לפי חישוב אקטוארי, הכל לפי הסכום הגדול יותר.

הוצאותיה של חברת ביטוח כאמור ברכישת חוזים לביטוח חיים, ובכלל זה תשלומים לסוכן, ייחשבו כהוצאות בשנה שבה הוצאו על ידי החברה, או הועברו לזכותו של הסוכן, בין אם החברה זקפה הוצאות אלה בחשבון ריווח והפסד שלה לחובת אותה שנה ובין אם לאו.

אולם חברה, שקבלה את מרבית הפרמיות מחוץ לישראל, רואים כרווחים שלה אותו חלק מכלל הכנסותיה מהשקעות, שהוא שווה ליחס שבין סכום הפרמיות שנתקבל בישראל לבין כלל סכום הפרמיות שנתקבל על ידי החברה, או את ההכנסה של החברה מהשקעות בישראל, הכל לפי הסכום הגדול יותר, לאחר שינוכו מסכום הרווחים הוצאות הסניף או הסוכנות בישראל וחלק יחסי הוגן של הוצאות המשרד הראשי של החברה הנמצא מחוץ לישראל.

(2) לגבי חברות ביטוח, שרווחיהן בשנים שקדמו לשנת השומה 1949/50 לא חושבו לפי הוראות פסקת-משנה (1) (ב), יתקין שר האוצר תקנות בדבר עימות הפסדיהן בעסקי ביטוח חיים בשנים שקדמו לשנת השומה 1949/50 לעומת הכנסותיהן בשנת השומה 1949/50 ובשנים שלאחריה.

(ג) חברה שאינה תושב ישראל, העוסקת בעסקי ביטוח ושולמו לה פרמיות בקשר לביטוח נכסים בישראל, או בקשר לביטוח מפני מקרה העשוי לקרות בישראל בלבד, או ששולמו על ידי מבטחים שהם תושבי ישראל, שלא באמצעות סניף או סוכן בישראל שהורשו להוציא פוליסות בשמה — רואים אותה כאילו השיגה רווחים בישראל מאותם עסקי ביטוח ואת רווחיה בסכום השווה ל-10% מהסכום הכולל של הפרמיות ששולמו לה כאמור. אולם אם חברה כזו הגישה לפקיד השומה דין וחשבון של רווחיה מן העסקים האמורים והדין וחשבון מניח את דעתו של נציב מס ההכנסה, ייחשבו רווחים אלה בהתאם להוראות סעיף משנה (א) או (ב), הכל לפי הענין.

„חברה“ כוללת, לצורך סעיף משנה זה, כל אדם או חבר בני אדם העוסק בביטוח“.

12. תיקון סעיף 26.

בסעיף 26 (1) לפקודה במקום המלים: „במשך שנתיים“ יבואו המלים: „במשך שלוש שנים“.

13. תיקון סעיף 31.

בסעיף 31 לפקודה אחרי התנאי המגביל לסעיף משנה (7) תיוסף פסקה זו: „לצרכי סעיף משנה זה ולצרכי סעיף משנה (8) — דין ניירות-ערך נושאי רבית, שהוצאו על ידי ממשלת ישראל או על ידי הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, כדין תעודת-חוב, והביטוי „חברה“ כולל לענין ניירות ערך

אלה כל אדם הממונה על תשלום רבית עליהם ; אך הוראה זו לא תחול על
ניירות-ערך שלגביהם נקבע בחוק שהרבית המשתלמת עליהם פטורה
ממס הכנסה, או ששר האוצר הוציא אותם בצו מכלל הוראה זו".

14. תיקון סעיף 42.

בסעיף 42 לפקודה, בתנאי המגביל לסעיף משנה (1) במקום המלים "לפי
שיעור נמוך יותר" יבואו המלים "לפי שיעור אחר שיקבע פקיד השומה".

15. תיקון סעיף 43.

בסעיף 43 לפקודה במקום סעיף משנה (2) יבוא סעיף משנה זה :
"(2) לא קיבל אדם באחת השנים את ההודעה הנזכרת בסעיף משנה (1)
לפני ה-20 בספטמבר, והוא תושב מדינת ישראל לפחות 18 חדשים לפני
אותו תאריך, — חייב הוא למסור לפקיד השומה לפני ה-1 באוקטובר
באותה שנה דין וחשבון על הכנסתו בתקופת השנה שנסתיימה ב-31 במרס
של אותה שנה ; הוראה זו לא תחול על אדם, שהכנסתו נכללה כחוק בדיון
וחשבון שנמסר לפקיד השומה על ידי אדם אחר".

16. החלפת סעיף 45.

במקום סעיף 45 לפקודה יבוא סעיף זה :

"45. סמכות לדרוש דו"ח ידיעות, ספרים וכו'.

כדי להגיע לידיעה מלאה בדבר הכנסתו של אדם :

(1) רשאי פקיד השומה לדרוש ממנו בהודעה בכתב למסור לו —
תוך מועד שיפורש בהודעה — כל דין וחשבון שיצויין בהודעה,
ובכלל זה דין וחשבון על הונם ונכסיהם של אותו אדם, או של אשתו
ושל ילדיו שהוא זכאי בעצם לניכוי על פי סעיף 15 (1) או 15 (2),
וכן רשאי פקיד השומה לדרוש שיתייצב לפניו — בעצמו או על ידי
נציגו — ויביא לבדיקה ספרים, תעודות, חשבוניות, ודו"חות שפקיד
השומה יראה בהם צורך.

(2) רשאי פקיד השומה, או פקיד אחר שהורשה על ידיו לכך, בכתב,
להיכנס לכל מקום בו מתנהל מסחר, מלאכה, מקצוע או משלח יד,
ולבדוק ספרים, חשבוניות, מסמכים, רשומות ותעודות אחרות, הנוג-
עים לאותו מסחר, מלאכה, מקצוע או משלח יד, הכל לפי הענין,
ולדרוש הסברות בקשר אתם, אם דבר זה ייראה לו דרוש כדי להבטיח
את מילוי הוראותיה של הפקודה או כדי למנוע התחמקות ממילוי
אותן הוראות".

17. תיקון סעיף 47.

בסעיף 47 (2) לפקודה בפסקה (ב) יימחקו המלים : "פרט לבני אדם, שאינם
מועבדים בכל עבודה אחרת ותגמוליהם על העבודה במשך השנה אינם עולים על
מאתיים פונט".

18. תיקון סעיף 59.

בסעיף 59 לפקודה בטל התנאי המגביל לסעיף משנה (5).

19. החלפת סעיף 60.

במקום סעיף 60 לפקודה יבוא סעיף זה :

„60. ערעורים על שומות.

(1) מי שרואה את עצמו מקופח על ידי החלטת פקיד השומה על פי סעיף 59 (5) רשאי לערער לפני בית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו פעל פקיד השומה.

הערעור יוגש ויהיה נידון בהתאם להוראות הפקודה ובהתאם לתקנות שהותקנו על פי סעיף זה. פקיד השומה יהיה המשיב בערעור.

(2) ערעורים לפי סעיף זה יהיו נידונים לפני שופט אחד או יותר, כפי שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי באופן כללי או לצרכי ערעור מסויים.

(3) על פי בקשת המערער רשאי בית המשפט שלפניו הוגש ערעור להורות שהערעור, או שלב מסויים של הדיון בו, יהיה נידון במקום מושבו של בית משפט מחוזי אחר.

(4) כל ערעור לפני בית המשפט המחוזי לפי סעיף זה יישמע בדלתיים סגורות, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת לפי בקשת המערער.

(5) חובת ההוכחה כי השומה היא מופרזת תהיה על המערער.

(6) בית המשפט יאשר, יפחית, יגדיל או יבטל את השומה או יפסוק בערעור באופן אחר, כפי שיראה לנכון, והודעה על סכום המס, אשר על המערער לשלם — לפי החלטת בית המשפט — תימסר לשני הצדדים.

(7) החלטת בית המשפט המחוזי לפי סעיף משנה (6) ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון כבית משפט לערעורים אזרחיים.

(8) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בית־דין בכל דבר הנוגע להגשת ערעורים לפי סעיף זה והדיון בהם, לרבות תשלום אגרת משפט, מתן ערבות, הפקדה בידי בית המשפט והגשת הוכחות“.

20. תיקון סעיף 63.

סעיף 63 לפקודה יתוקן כך :

(א) בראשית הסעיף יבוא הסימן „(1)“.

(ב) אחרי סעיף משנה (1) ייוסף סעיף משנה זה :

„(2) שר האוצר רשאי להורות בצו שכל אדם, שסכום מס הכנסתו לשנת שומה נקבע סופית או זמנית, יהיה חייב לשלם על חשבון המס לשנת השומה הבאה מפרעה ששיעורה וזמני פרעונה ייקבעו בצו“.

21. תיקון סעיף 65.

בסעיף 65 לפקודה בסעיף משנה (2) במקום המלים: „אף על פי שהורצה ענין המשפט לחוות דעתו של בית המשפט העליון לפי התנאי שבסעיף קטן (6) של סעיף 60” יבואו המלים: „אף על פי שהוגש ערעור נוסף לבית המשפט העליון לפי סעיף משנה (7) של סעיף 60”.

22. תחולת ההוספה המלחמתית.

למרות האמור בסעיף 23 לפקודת מס ההכנסה (תיקון), תש”ח—1948, תחול ההוספה המלחמתית המפורטת בסעיף 18 לאותה פקודה גם על שנת שומה 1949/50.

23. הוראות מעבר.

(א) ערעור על שומה שהוגש לשופט של בית המשפט העליון ולא ניתן בו פסק דין לפני שנכנס חוק זה לתקפו, יועבר לבית המשפט המחוזי המוסמך לפי סעיף 60 (1) לפקודה והוא ידון בו בהתאם להוראות חוק זה, מהשלב שאליו הגיע הדיון ביום שנכנס חוק זה לתקפו.

(ב) פטורים של אגודות שיתופיות לפי סעיף 8 (ג) לפקודה שניתנו לפני שנכנס חוק זה לתקפו לא יהיה להם תוקף משנת השומה 1950/51 ואילך.

24. תחולה.

חוק זה יחול על שנת השומה 1949/50, ועל כל שנת שומה שלאחריה; אך אין זה בא לשנות מהוראות הסעיפים 2 (ב), 3 ו-22.

נתקבל בכנסת ביום ל' באב תש”ט (25 באוגוסט 1949).

ד. בן-גוריון א. קפלן
ראש הממשלה שר האוצר

יוסף שפרינצק
יו”ר הכנסת ומ”מ נשיא המדינה

³ ע”ר מס’ 23 סיום י”ח באלול תש”ח (22.9.48), חוס’ א’, עמ’ 87.